

Чачакська
рання

Мої улюбленці – сливи

На початку 90-х років минулого сторіччя мені на очі потрапив журнал з публікацією "Чи сушитиме дядько сливу" ("ДСГ" № 5, 1991 р.), присвяченою проблемі вирощування сливи в Україні. Стаття вразила мене, оскільки слива – моя улюблена плодова культура. Власне кажучи, так відбулося моє знайомство з журналом "Дім сад город", а в 1993 р. у ньому вийшла моя перша публікація. І ось майже через 25 років знову повертаюся на його сторінки з улюбленою темою. Слива – плодова культура наших садів з найвищим потенціалом.

Жа жаль, в останні десятиліття стався значний спад у виробництві плодів через зміни умов оточуючого середовища. Ця плодова культура за рахунок добору сортів може давати врожай з початку липня до кінця жовтня. І навіть

тривалішим може бути цей конвеєр, якщо врахувати той момент, що пізні сорти сливи можуть значний час зберігатися в умовах холодильника чи звичайного сховища. Тобто, створюється такий тривалий конвеєр збирання, переробки та споживання плодів, як у

Фінікова

жодної іншої кісточкової плодової культури. Плоди сливи мають найширший спектр використання у переробці. Їх можна сушити, в'ялити, коптити, маринувати, зброджувати, консервувати у вигляді соків, варення, джему, цукатів тощо. Слива напрочуд швидкоплідна та врожайна культура – доросле дерево родить регулярно і дає по 40–100 кг плодів.

Водночас її стримують лімітуючі фактори, які дуже часто зводять нанівець бажаний результат – тобто, повна втрата врожаю. Перш за все це ряд специфічних хвороб сливи.

Шарка, або віспа сливи. Вірусне захворювання, яке уражує одні сорти: Кантата, Угорка італійська, Веріті, Емпрес, Киргизька превосходна. Інші сорти є толерантними до захворювання: Ганна Шпет, Ренк-лод Альтана, Афаська жовта, Ренк-лод Уленса та багато інших. Перші прояви цього вірусного захворювання проявляються на листі у вигляді концентричних плям. Врожай покривається плямами сухої гнилі та передчасно осипається. Друге захворювання, що сильно дошкуляє сливі, – **моніліоз**. Ця хвороба має характерне відображення на абрикосі, коли після цвітіння всихають цілі гілочки. А на сливі вона проявляється пізніше – у червні, коли починають гнити плоди. На жаль, стійких сортів у абрикосу та сливи немає, але є ефективний захист фунгіцидами.

Дошкуляють останнім часом нашої сливі й шкідники. Вже крилатим став вислів, що звучить кожного року: "Цвіла слива, як молоко, а врожаю немає зовсім!" Врожай знищив **сливовий пильщик**, самки якого відкладають яйця у щойно створену зав'язь, і за тиждень вона обсіпається. А ще дістає **попелиця** та **сливова плодожерка**. Останній шкідник з'являється на сливі, коли в нашій місцевості починає цвісти акація. Тобто, для стабільного отримання врожаю сливи в нас необхідна чотирикратна обробка насаджень комплексом пестицидів, і тоді гілки сливи будуть гнутися від щедрого врожаю. Перший раз "по рожевому бутону" – фунгіцид + інсектицид; другий раз – після цвітіння – фунгіцид + інсектицид; третій – на початку цвітіння акації – фунгіцид + інсектицид; четвертий – наприкінці

червня – фунгіцид + інсектицид.

Наші зими сливі не шкодять (мається на увазі мороз, ожеледь, вітер та інші несприятливі чинники).

З-поміж сортів слив є багато самоплідних, але в будь-якому випадку краща продуктивність – за перехресного запилення. Тому бажано, щоб поряд ріс сорт-запилювач. Далі рекомендуємо широкому загалу сорти сливи з нашої колекції, які вже упродовж багатьох років мають стабільне та щедre плодonoшення, високі товарні й смакові якості. Всі описані сорти сливи стійкі до шарки, хоча вони й не на слуху у пересічних садівників.

Герман

Один із найранньостиглих сортів у нашій колекції. Шведської селекції, отриманий від схрещування сортів Цар і Рут Герштеттер. Прибув до нас із Польщі. Дерево середньоросле, має широкопірамідальну крону й темно-зелене листя здорового вигляду. Плоди – типові угорки, вище середньої величини (30–35 г), темно-синього забарвлення із блакитним прuinovим нальотом, м'якуш жовтий, дуже смачний, добре відділяється від кісточки. У плодоношення вступає на 2–3-й рік, регулярно й рясно плодоносить. Плоди досягають у першій половині липня. У 2016 р. дегустували 12 липня. Сорт Герман стійкий до шарки, відгукується щедрим врожаєм за належного захисту від інших хвороб та шкідників.

Кармен Блю

Новий сорт диплоїдної (синонім: японська, азіатська) сливи, доволі добре зарекомендував себе в садах Західної Європи, завдячуючи своїй толерантності до шарки. Обнадійливі результати дає і в нас. Плоди досягають рано, в другій–третьій декаді липня. Дерево сильноросле, з кулеподібною кроною та гострими кутами відходження пагонів. Однорічні пагони з рожево-коричневим забарвленням. Сорт самобезплідний, необхідне перехресне запилення іншими сортами японської сливи. Плоди великі, масою 50–60 г, округлої форми, бордового кольору з прuinovим покривом. М'якуш, навіть у стиглих плодів, щільний, жовто-зеленого кольору, високих смако-

вих якостей, вільно відділяється від кісточки. У рік з дощовою погодою під час достигання плоди можуть розтріскуватися та загнити на дереві. Їх можна дозарювати у сховищі, знявши з дерева в прозелень. У нашій колекції непогано себе зарекомендували й такі сорти диплоїдних слив: Альонушка, Блек амбер, Суперіор, Сан голд та інші. В той же час Бурбант гігант та Галаксі не виправдали наших сподівань.

Анжелено

Продовжуючи розмову про японську сливу, нас рік у рік тішить цей сорт – пізнього терміну достигання. Зазвичай, наявні в нашій колекції сорти японської сливи ранні, а Анжелено досягає в середині вересня. Крона у нього компактна, загущена, дерево середньоросле. Потребує перехресного запилення. Сильно уражується попелицею, в незначній мірі моніліозом, пошкодження пильщиком не спостерігалось. Щедро й регулярно плодоносить. Плоди великі, масою 40–50 г, округло-сплющеної з полюсів форми, темно-вишневого забарвлення. М'якуш соковитий, солодкий, з приємним ароматом, погано відділяється від кісточки. Плодоніжка довга. Плоди, зняті не зовсім зрілими, можна дозарювати в процесі зберігання. Близько одного місяця плоди цього сорту можуть зберігатися в холодильнику свіжими, не втрачаючи товарних та смакових якостей.

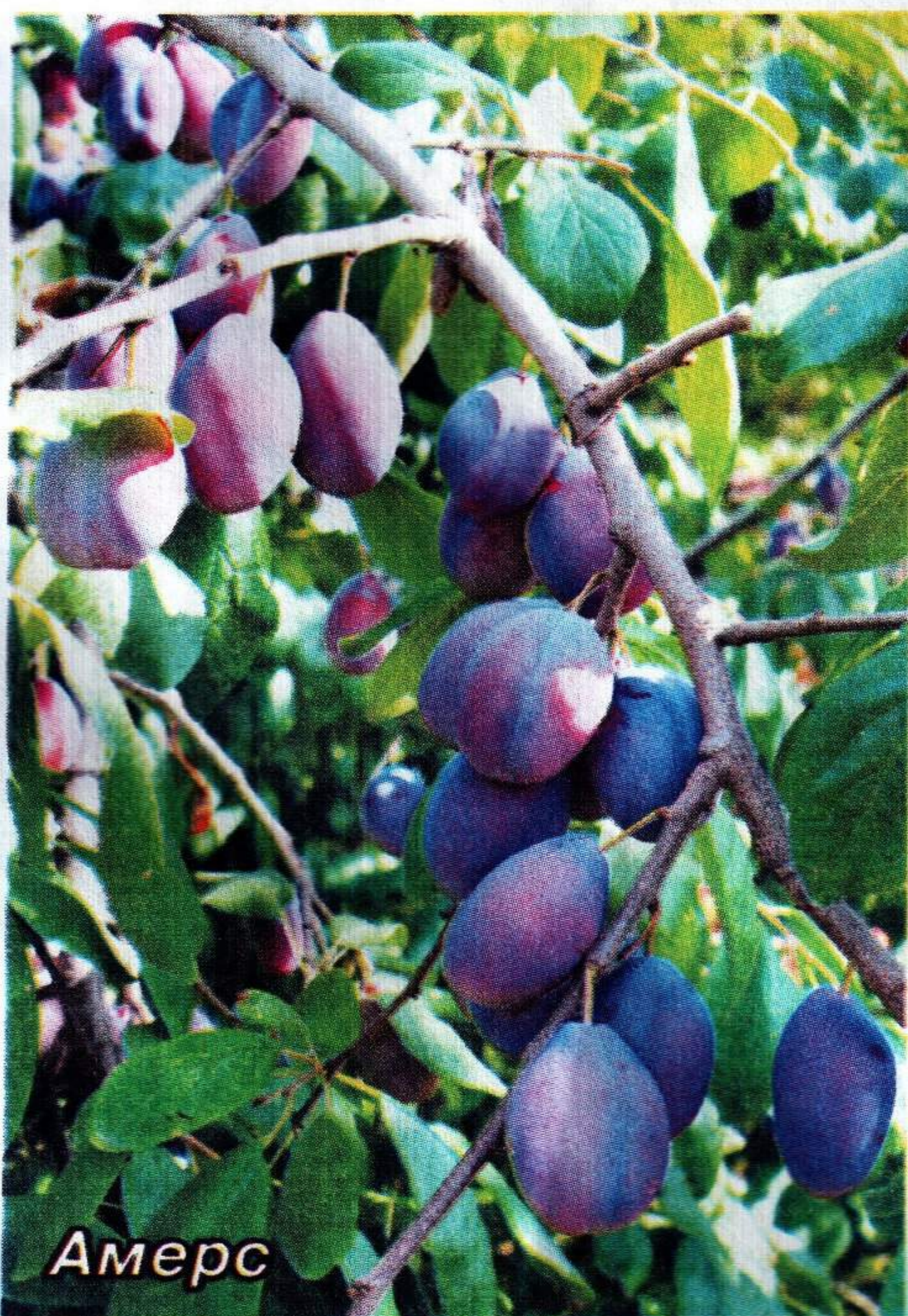
Герман

Фінікова

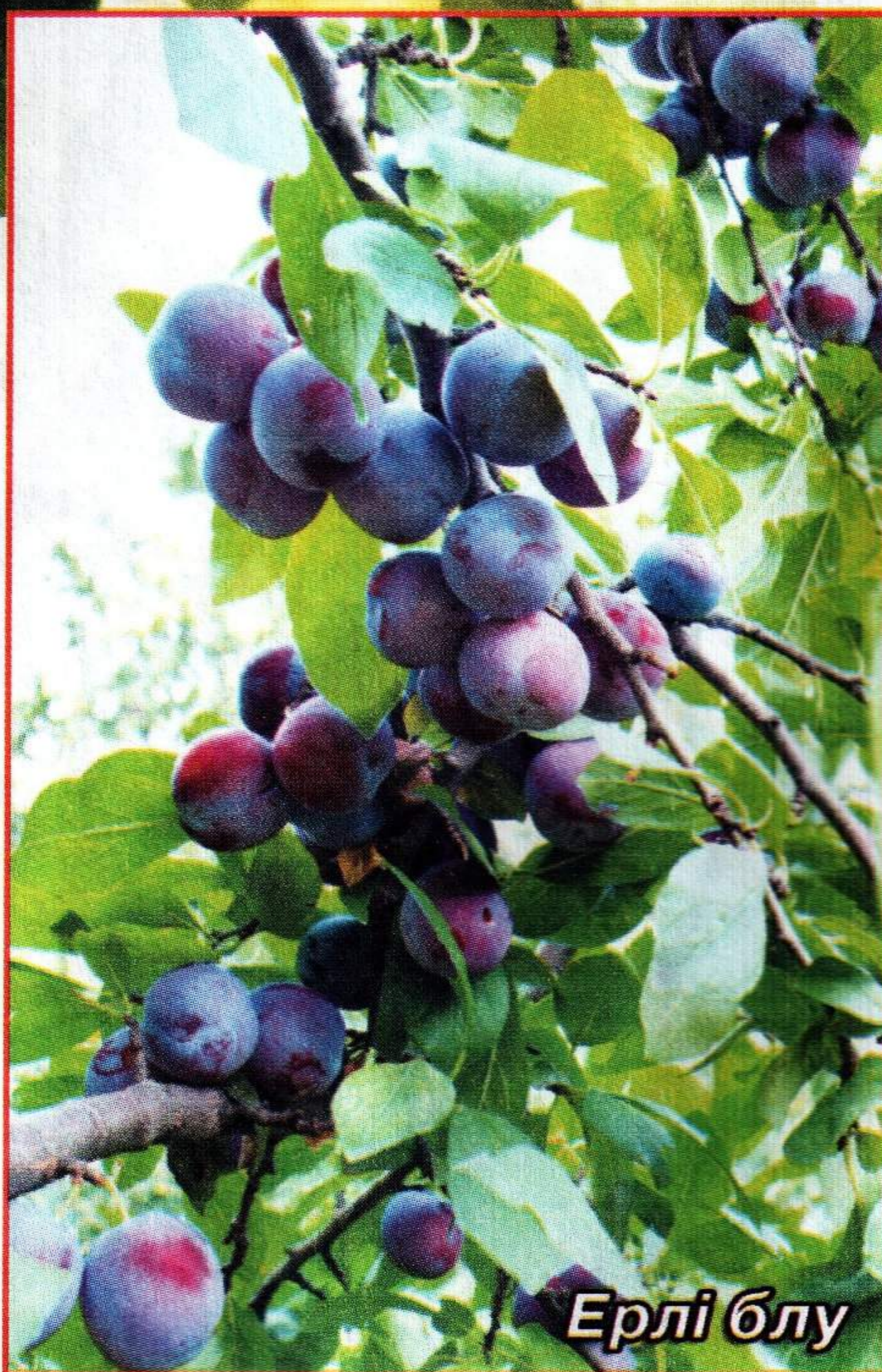
Дерево низькоросле, пагони тонкі та пониклі. Зазвичай важко нарізати живців на маточному дереві для весняного розмноження. Бо ж для покращеного копулювання хочеться товстеньких пагонів. Назва цього сорту говорить сама за себе: плоди цієї сливи дійсно схожі витягнутою формою на фініки, мають і невелику, як для сливи, масу – 20 г, червоно-фіолетового забарвлення, одномірні. В середині – жовтого кольору, солодкі, приємного смаку, з вільною кісточкою. Містять значну кількість пектинових речовин, тому з них виходить першокласне повидло. Врожай формується гронами, досягає наприкінці серпня.

Чачакська рання

Ранньостиглий сорт югославської селекції. Вирізняється з-поміж інших сортів швидкоплідністю (на 2–3-й рік – вже з врожаєм), швид-

Амерс

Ерлі блу

ким нарощуванням продуктивності, рясною й регулярною врожайністю (15–20 кг із 5–6-річного дерева), стійкістю до шарки, великими й смачними плодами. Дерево сильноросле, з пірамідальною кроною, частково самоплідне, але краща продуктивність досягається, коли поруч ростуть запилювачі: Стенлей, Ненька, Волошка й інші. Плоди красиві, товарні, великі (35–50 г), яйцеподібної форми, шкірочка рожево-фіолетова з пружним нальотом. М'якуш жовто-зеленого кольору, соковитий, дуже смачний, легко відділяється від кісточки. Достигання плодів – наприкінці липня – на початку серпня.

Амерс

Новий американський сорт, отриманий від схрещування сортів Стандарт і Стенлей. Швидкими темпами завойовує дедалі більші площі в наших садах і симпатії садівників-аматорів завдяки своїм цінним господарським властивостям: врожайності, швидкоплідності, великоплідності й високим

смаковим якостям плодів, стійкістю до хвороб, насамперед до шарки. Дерева середньорослі, з кулястою кроною, плодоносити починають на 2–3-й рік. Сорт частково самоплідний, запилювачами для нього є Стенлей, Чачакська найболія, Чачакська рання й інші. Плоди цього сорту дуже великі (50–60 г), овальні, злегка сплюснені, шкірочка бордово-фіолетова, покрита восковим нальотом. М'якуш жовтий або жовтогарячий, щільний, смачний, добре відділяється від кісточки. Достигання – на початку вересня, стиглі плоди обсіпаються, тому не варто затримуватися зі збиранням врожаю. У наших садах Амерс може замінити більш пізній сорт Стенлей, який потребує більше тепла.

Ренклюд Уленса

Старий французький сорт, що вирощувався у нас ще з дореволюційних часів. Дерево відзначається доброю силою росту, округлою кроною, щедрою врожайністю, великим розміром десертних плодів. Урожай досягає на початку серпня, за дощової погоди плоди розтріскуються та загнивають, цьому також сприяє пошкодження цієї сливи плодохеркою. Плоди великі (50 г), округлі, шкірка жовто-зеленого забарвлення, м'якуш жовтий, соковитий, з прожилками, дуже смачний, кісточка відділяється. Плоди Ренклуду Уленса придатні для будь-якої переробки: на повидло, желе, половинки в сиропі, компоти, сухофрукти – та багато іншої "всячини" можна виготовляти з цих слив. У нашій місцевості сорт цілком зимостійкий.

Городищенська синя

Цей мліївський сорт отриманий із сіянців від вільного запилення сорту Волошка. Дерево середньоросле, швидко вступає в плодоношення. В нас були випадки, коли саджанці цього сорту починали плодоносити на другий рік прямо в розсаднику. Має добру зимостійкість та стійкість до грибкових захворювань. Відгукується на регулярні поливи збільшенням маси плодів та покращенням смакових якостей. Плоди масою 25–30 г, овальної форми, фіолетового забарвлення, з густим восковим покриттям. М'якуш жовтий,

хрящуватий, десертного смаку, кісточка вільна. Врожай досягає на початку вересня. Плоди придатні для споживання свіжими та для переробки, особливо для виготовлення чорносливу. Можуть зберігатися в умовах сховища до двох тижнів.

Фаворитка султана

Старий італійський сорт, відзначається стійкістю до несприятливих умов. Дерево середньоросле, загущене, кут відходження скелетних гілок від стовбура майже прямий, формує красиву та зручну в догляді крону. Гілочки з плодовими утвореннями тонкі, пониклі. Плодоносить за значного запасу багаторічної деревини. В плодоношення вступає на п'ятий рік, повільно нарощує врожайність. Плоди середнього розміру, масою 35 г, оберненогрушоподібної форми, рожево-фіолетового кольору, з пруйновим покриттям. М'якуш кремового кольору, не соковитий, швидко темніє на повітрі, приємного смаку, кісточка не відді-

ляється. Врожай досягає наприкінці серпня, не осипається.

Президент

Досить старий англійський сорт, відомий ще з XIX сторіччя, з недавніх пір зазнав "другої молодості" завдяки своїй стійкості до шарки. Плоди досягають пізно, наприкінці вересня – на початку жовтня. Дерево сильноросле, з кулястою кроною. Однорічні пагони червонуватого відтінку, листя блискуче, з восковим нальотом, за цими ознаками досвідчений садівник безпомилково визначить Президента, навіть якщо на ньому не буде плодів. Сорт самоплідний, але якщо поруч ростимуть Ренклод Альтана, Стенлей або інші сорти сливи, то перехресне запилення сприятиме підвищенню врожайності. Плоди великі, 50–60 г, овальної форми, бордового кольору. М'якуш навіть у стиглих плодів твердий, жовтого кольору, високих смакових якостей, вільно відділяється від кісточки. Урожай досягає дружно, не

Кармен Блю

осипається. Якщо погода дощова, плоди можуть розтріскуватися й загнивати на дереві.

Ерлі блу

Це американський сорт невідомого походження. Він не ранній, позаяк є сливи в нашій колекції, що досягають значно раніше за Ерлі блу: Чачакська рання, Опал, Каліпсо, Герман та інші. Дерево сильноросле до вступу в плодоношення. З його початком (а воно щедра та регулярна) приріст пригнічується. Сорт має високу стійкість до несприятливих умов. Відзначається самоплідністю, але краща продуктивність за перехресного запилення. Гарним запилювачем тут виступає сорт Опал. Плоди угоркоподібні, одномірні, масою 40 г, рожево-фіолетового забарвлення зі світло-блакитним нальотом. Плоди забарвлюються набагато раніше до початку достигання. М'якуш зеленувато-жовтого забарвлення, соковитий, ароматний, високого десертного смаку. За рейтингом смакових якостей в нас Ерлі блу на першому місці. У нашому саду він досягає на початку серпня.

Насамкінець традиційно зазначимо те, що яким би вдалим не був сорт, він нічого не вартий без належного агротехнічного догляду. А коли сад грамотно та вчасно обрізаний, підживлений, политий, захищений від шкідників та хвороб – лише тоді сорти зможуть проявити себе якнайкраще.

Петро Мазур,

завідувач науково-дослідної лабораторії садівництва НЕНЦ, м. Київ

Фаворитка султана